

דף

דף מ"ו ע"ב

על הדף

תקומט

החזיקו כדעת המחבר עפ"י ד' הזוה"ק שלא להניח, אולם בחורים קודם נישואם לא שייך מילי דחסידותא, כמו שאין הבחורים מניחין תפילין דר"ת מטעם זה (דרכי חיים, אות חיים, שלחן מלכים, ברכת שלמה, ועי' בס' מנחה חדשה על עניני חג השבועות ריש הספר בתשובה מהגה"ק המנח"א), - ועי' בשלחן מלכים בהלכה למשה אות רע"ח שהעתיק בענין הנחת תפילין בחול המועד י"ב חלוקי מנהגים.

והנה בענין אם יוכלו להתפלל בציבור אחד המניחים עם שאינם מניחים, או יש בזה חשש משום לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות, כבר הלכו בדין זה נמושות, עי' במג"א סימן תצ"ג, ועי' בשדי חמד מערכת חול המועד אות י"ד, ומנהג העולם להקל בזה. ע"כ.

דף מ"ו ע"ב

בגמ': מיד תינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן.

מרש"י מבואר דהגדולים שמטו את האתרוגים של הקטנים. הטור והשו"ע (סי' תרנ"ז) כתבו דקטן היודע לנענע אביו חייב לקנות לו, והב"ח שם השיג ע"ז דחייב בלולב שנינו והיינו לחנכו בלולב של אביו אבל אינו חייב לקנות לו. וכתב החקרי לב (או"ח סי' קכ"ח) דמהא דתנן מיד תינוקות שומטין מבואר כדעת השו"ע דיש חיוב לקנות ד' מינים לקטן, אלא דכתב דיש לדחות שהיו עושין כן אף שלא היו חייבין.

★★

בגמ': א"ר יוחנן - אתרוג בשביעי אסור בשמיני מותר וכו'.

ובר"ן כאן ביאר, דבשביעי אמרינן דלכולה יומא אתקצאי דאם לא נטל שחרית יטול בין ערבים אבל בין השמשות דשמיני אפילו לא נטלו שחרית אינו צריך ליטלו ביה"ש דלולב בשאר ימים דרבנן וספיקא דרבנן להקל, ובריטב"א ביאר יותר, דמשום הכי דעתו להקצותו לכולהו יומא דשמא יפשע ולא יטלנו שחרית משא"כ על ביה"ש וכו' ע"ש.

והקשה באבני נזר (או"ח סי' תצ"ג ס"ק ג') על הר"ן, דבגמ' להלן מבואר, דאם הפריש שבעה אתרוגים לשבעה ימים כל אחת יוצא בה ואוכלה למחר דלכולי יומי אתקצאי

והעיר בזה כ"ק אדמו"ר בעל הלב שמחה זצ"ל: ויש להעיר בזה, הלא מצינו ברכה על הראי' בקידוש לבנה, וכן מצינו בגמ' כמה ברכות על הראי' בפרק הרואה, וי"ל שכוונתו על ראיית מצוה של חבירו, על זאת לא מצינו ברכה חוץ מנר חנוכה עכ"ד.

★★

בגמ': ת"ר היו לפנינו מצות הרבה וכו', רבי יהודה אומר מברך על כל אחת ואחת בפני עצמה.

כתב הרמ"א (סי' כ"ה סע' ה') די"א לברך על תפילין של ראש על מצות תפילין, וכתב המג"א (סק"ט) דהיינו מצות עם פתח מתחת לוי"ו דלא קאי רק על הראש ולא על היד, ואפילו לפי מש"כ הטור דקאי נמי על של יד, מ"מ נכון לומר מצות בפתח דשניהם כחדא חשיבי דהא אנן פסקינן כרבי יהודה דאסר בסוגין לברך על ב' מצוות כאחד, אע"כ דכחדא חשיבי.

האדר"ת בספרו חשבונות של מצוה (מצוה כ"ג) דחה ראית המג"א דדוקא הכא ס"ל לרבי יהודה אין לברך על כמה מצות כיון שאינו מזכיר כל מצוה ומצוה, אבל באומר על מצות תפילין הרי מזכיר את המצוה דקאי גם על תפילין של ראש וגם על של ראש.

★★

ברש"י ד"ה מצות הרבה וכו', לייטול לולב, ליישב בסוכה להניח תפילין וכו'.

בהגהות מלא הרועים בסוף הגמ' העיר דמוכח מכאן דס"ל לרש"י דיש להניח תפילין בחוה"מ וצ"ע. וראה בשו"ע או"ח (סי' ל"א ס"ב) דהמחבר כותב דחוה"מ אסור בהנחת תפילין והרמ"א פליג וכותב דחוה"מ חייב בתפילין וכן נוהגין בכל בלילות אלו להניחם במועד ע"כ.

וכתב שם בספר מנהג ישראל תורה: והנה אף דאנו בני אשכנז יוצאים ביד רמ"א, מ"מ בענין זה נוהגים רבים וגם שלימים כדעת המחבר שלא להניח בחוה"מ תפילין כיון דבזוה"ק החמיר מאוד בזה כהובא בב"י, ומרן הגה"ק מצאנו זי"ע עשה בזה כעין הכרעה דלבחורים צוה להניח תפילין בחוה"מ, וטעמו ונימוקו כי באמת אנחנו האשכנזים יוצאים ביד רמ"א בפסקיו רק שהחסידיים מתלמידי הבעש"ט זי"ע